

פרק כל הצלמים

כל הצלמים אסורין (א) מפני שהן נעבדין פעם אחת בשנה. ואפילו לא נעשו לע"ז, כיון שפעם אחת בשנה עובדין אסורין. ואם נעשו לשם ע"ז אע"פ שלא נעבדו לכולי עלמא אסורין, דעד כאן לא פליגי ר' אליעזר (ב) ור' עקיבא (ג) אלא במשמשי ע"ז אם אסורין קודם שיעבדו, אבל בע"ז עצמה כולי עלמא מודי דאסורה (ד) אע"פ שלא נעבדה:

וחכמים אומרים אינו אסור אלא כשיש בידו מקל ומקשה בגמ' במאי עסקינן אי(ו)חכמים, ובמקומו של ר"מ היו נעבדין פ"א בשנה, וגזר שאר מקומות, אע"פ שאין נעבדין ואין עושין אותן אלא לנוי, אטו מקומות שעובדין בו פ"א בשנה. ורבנן לא גזרי הכי, ולא אסרו אלא אותו מקום לבד, מדקתני (ו) אינו אסור אלא כל שיש בידו וכו'. דמשמע אינו אסור בשאר מקומות. דאי בעית אימא גזרו, הוה ליה למימר אין נעבדין אלא כל שיש בידו וכו', וכיוצא בזה מצינו לר"מ שגזר (ז) על כל הכותים אטו אותן המקומות, שמצאו להם דמות יונה בראש הר גריזים שכל בני המקום עובדין אותה, וגזר על השאר אע"פ שלא היו באותו מקום. כן פירש סוגיא זו רבנו שלמה בן אברהם מנתפושל יר: (ח)

מקל. שדומה כמי שרודה (ט) את כל העולם כולו במקל.

הגהות המו"ל

(ג) לקמן נ"א ע"ב ובשאר מקומות.
(ד) לא זכיתי להבין דברי רבנו בכאן, דמחלוקת ר' ישמעאל ורבי עקיבא היא בעבויז עצמה ובמשמשי עבויז כולי עלמא מודים דאינס אסורים עד שיעבדו.
(ה) כנראה שחזר בכת"י וצ"ל: אי דנעבדין פעם אחת בשנה מאי סעמא דחכמים, ומשני במקומו וכו' וכגירסת הספרים שלנו.
(ו) וכן כתב רש"י ד"ה מ"ט דרבנן, ועיין ריטב"א.
(ז) חולין דף ו' ע"א ומובא בתוספות בסוגיא ד"ה ר"מ.
(ח) עיין בשם הגדולים לחיד"א ז"ל בשם ספר הפרדס לרבנו אשר בר חיים נב"י שרבנו שלמה בן אברהם ממונפלייר היה רבו של רבנו יונה זצ"ל.
(ט) גירסת הספרים שלנו היא בלשון גנאי וגירסת הר"ח היא כגירסת רבנו.

(א) עיין ברש"י שכתב דאסורים בהנאה, ובספר עבודת עבודה נתקשה בדבריו לאיזה ענין היה צריך רש"י לומר כן, והלא פשוט הוא דהאיסור הוא הנאה דהרי לא שייך בהם איסור אכילה, וכתב לתרץ בשני אופנים: (א) דרש"י רצה להשמיענו דאין הצלמים אסורים בשהיה, (ב) דמותר לבטלן, דמכיון דהם רק ספק עבויז, וגם הא דאין ישראל מבטל עבויז של נכרי הוא רק מדרבנן דילמא מגבה לה וקניא, ולכן בספק עבויז הוה כספיקא דרבנן ולקולא יעו"ש, ודבריו צ"ע דלענין בטול אין כאן ספק כלל, דממה נפשך, אם היא עבויז אין הבטול מועיל ובאם אינה עבויז אינה צריכה בטול כלל, וצ"ע וצריך לומר דהוא מבטל אותה וזוהי עושה אותה לספק דרבנן וזוהי מותר מטעם ספק דרבנן לקולא.
(ב) צ"ל ר' ישמעאל וכן היא גירסת רבנו לעיל י"ט ע"ב.